

LUYỆN TẬP SỬ DỤNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP NGHỆ THUẬT TRONG VĂN BẢN THUYẾT MINH

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS biết vận dụng một số biện pháp nghệ thuật vào văn bản thuyết minh.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Mục tiêu bài này là rèn luyện kĩ năng vận dụng một số biện pháp nghệ thuật vào văn bản thuyết minh. Do đó đề bài ra có thể vẫn là thuyết minh các đồ vật quen thuộc, nhưng yêu cầu làm bài lại có cái mới là vận dụng một số biện pháp nghệ thuật. Do đó khi ra đề bài cho HS chuẩn bị ở nhà, GV đặc biệt lưu ý tới yêu cầu này.

2. Các biện pháp nghệ thuật thông thường nhất là cho sự vật tự thuật về mình hoặc có thể sáng tạo ra một câu chuyện nào đó, hoặc phỏng vấn các loại quạt, hoặc thăm một nhà sưu tầm các loại quạt,... Trong lời tự thuật (thực chất là tự thuyết minh) của đồ vật vẫn phải sử dụng các phương pháp thuyết minh : Ví dụ cái quạt, vẫn phải định nghĩa quạt là một dụng cụ như thế nào ? Họ nhà quạt đóng đúc và có nhiều loại như thế nào ? Mỗi loại có cấu tạo và công dụng thế nào, cách bảo quản ra sao ? Gặp người biết bảo quản thì số phận quạt thế nào ? Quạt ở công sở nhiều nơi không được bảo quản như thế nào ? Ngày xưa quạt giấy còn là một sản phẩm mĩ thuật, người ta vẽ tranh, đẽ thơ lên quạt, dùng quạt tặng nhau làm vật kỉ niệm. Cái quạt thóc ở nông thôn như thế nào ?... Lại có thứ quạt kéo ở các nhà quan ngày trước,...

Bài thuyết minh có sử dụng một số biện pháp nghệ thuật vừa đòi hỏi người làm phải có kiến thức, lại phải có sáng kiến tìm cách thuyết minh cho sinh động, dí dỏm.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. GV kiểm tra việc chuẩn bị ở nhà của HS.

GV nên phân lớp học thành các nhóm, mỗi nhóm lập dàn ý cho một trong bốn đề thuyết minh các đồ dùng : cái quạt, cái bút, cái kéo, chiếc nón. GV có thể chia lớp thành hai nhóm, mỗi nhóm chọn làm một đề. GV cần nêu rõ yêu cầu : lập dàn ý chi tiết của bài thuyết minh và sử dụng biện pháp nghệ thuật làm cho bài viết sinh động, vui tươi.

Mở đầu giờ học, GV kiểm tra tình hình chuẩn bị ở nhà của HS, cho nhận xét, nhắc nhở, rồi bắt đầu tiết học.

Hoạt động 2. Trình bày và thảo luận một đề (ví dụ : cái quạt).

Bước 1. Cho một số HS ở mỗi nhóm trình bày dàn ý chi tiết, dự kiến cách sử dụng biện pháp nghệ thuật trong bài thuyết minh. Đọc đoạn Mở bài.

Bước 2. Tổ chức cho HS cả lớp thảo luận, nhận xét, bổ sung, sửa chữa dàn ý của các bạn vừa trình bày.

Hoạt động 3. Trình bày và thảo luận một đề khác (ví dụ : cái bút).

Bước 1. Cho một số nhóm HS chuẩn bị đề này để trình bày (như ở hoạt động 2).

Bước 2. Tổ chức cho HS cả lớp góp ý, bổ sung, sửa chữa các dàn ý chi tiết đã được trình bày.

Có thể trình bày thêm các dàn ý cho hai đề bài cái kéo và cái quạt. Cuối cùng GV nhận xét chung về cách sử dụng biện pháp nghệ thuật như thế nào, đạt hiệu quả ra sao và hướng dẫn cách làm cho HS.